

1910. év folyamán budapesti királyi közjegyzővé kineveztetett, meleg szavakkal köszönve az egyesületnek iránta tanúsított bizalmát, bucsút vesz az egyesülettől, s felhívja a közgyűlést, hogy az alapszabályok értelmében új elnököt és központi bizottságot válasszon.

A megejtett választásokon megválasztottak elnöknek: *dr. Wagner Béla*, központi bizottsági tagoknak: *dr. Hajós Ödön Béla*, *dr. Holitscher Szigfrid*, *dr. Sümeghy László*, *dr. Bartha Nándor*, *dr. Gramling Elemér*, *dr. Gröber Aladár*, *dr. Pekker Emil* és *dr. Lénárt Dezső*; póttagoknak: *dr. Kaprinay Endre*, *dr. Ferber Jenő* és *dr. Joannovics Jenő* kir. közjegyzőhelyettesek.

Dr. Bartha Nándor indítványára, — miután igaz kartársi ragaszkodással és szeretettel méltatta a volt egyesületi elnök *dr. Hedry Aladár*nak egyéniségét, elnöki működését és kartársai iránti szolgálatkészségét, — a közgyűlés *dr. Hedry Aladár* budapesti közjegyzőt az egyesület érdekeinek előmozdítása körül szerzett nagy érdemeinek elismerésül az alapszabályok 8. §-a értelmében az egyesület tiszteletbeli tagjává egyhangulag megválasztotta.

A közgyűlés berekesztése után az újonnan megválasztott központi bizottság tartotta alakuló ülését, amelyen megválasztottak elnökhelyettesé *dr. Holitscher Szigfrid*, pénztárnokká *dr. Bartha Nándor* és titkárrá *dr. Lénárt Dezső* kir. közjegyzőhelyettesek.

Dr. Wagner Béla elnök jelentést tett a vasárnapi munkaszünet iránt megindított actiójáról, amelynek folyamánként a budapesti kir. közjegyzői kamarának legközelebb megtartandó közgyűlésén értesülése szerint ily értelmű konkrét indítvány fog betérjesztetni.

*

Személyi hírek. Kir. közjegyzővé kinevezettek *dr. Miskolczy Pál* berettyóújfalui kir. közjegyzőhelyettes Berettyóújfalura és *dr. Elbel Tibor* debreczeni kir. közjegyzőhelyettes Karczagra.

Ő Felsége *Dorgó Albert* kolozsvári közjegyzőnek, az ottani közjegyzői kamara elnökének a közjegyzői pályán és a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

Lénárd Ernő keszthelyi kir. közjegyző m. hó 16-án elhunyt. Helyettesítésére a pécsi kir. közjegyzői kamara *dr. Takács Jenő* tapolczai kir. közjegyzőhelyettest rendelte ki.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- = hivatal =
Egész évre . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrassy-út 9.
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. A kir. közjegyző képviseleti joga. — Lehet-e kir. közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja? — Hivatali sikkasztást vagy jövedéki kihágást követ-e el az a kir. közjegyző, aki a felektől bélyegilleték le-rovása végett átvett pénzt saját céljaira fordítja? — Felső-bírósági határozatok. — Közlemények. — Külföld.

A kir. közjegyző képviseleti joga.

A m. kir. belügyminister Miskolcz város közigazgatási bizottsága gyámügyi felebbviteli küldöttségének határozatát felülvizsgálva, 1910. évi 110443. szám alatt a következő határozatot hozta:

„ . . . A másodfokú véghatározatnak id. S. János meghatalmazottja: Sz. Pál kir. közjegyző mellőzése iránt az elsőfokúval ugyancsak egybehangzó rendelkezése megsemmisítésére az 1901. évi XX. t.-cz. 3. §-án alapuló törvényes indokot nem találtam, mert az 1887. évi XX. t.-cz. értelmében a felek a gyámhatóság előtti eljárásban meghatalmazott által képviseltethetik magukat, erre azonban nem kényszeríthetők és így a meghatalmazott személyére nézve a képviseltetés perrendszerű feltételei fenn nem forogván, ezen törvény ugyan nem szolgálna akadályul, hogy a fél a gyámhatósági tárgyaláson kir. közjegyző által képviseltethesse magát. Mégis tekintettel az 1874. évi XXXV. t.-cz. 55. §-ának azon rendelkezésére, mely szerint a közjegyző jogosítva van a hatóságokhoz általában, a bíróságokhoz pedig nem peres ügyekben beadványokat intézni, és tekintettel az ezen törvényt közvetlenül megelőző egy időben alkotott 1874. évi XXXIV. t.-cz. 38. §-ának azon rendelkezésére, mely szerint az ügyvéd jogosítva van az ország valamennyi bírósága és hatósága előtt feleket képviselni: kétségtelenül

megállapítható, hogy a közjegyző oly korlátlan képviseleti joggal, mint az ügyvéd, nincs felruházva, hanem a hatóságokhoz csupán beadványokat intézhet. Ez alapon az igazságügyminister ural egyetértőleg kijelentem, hogy a kir. közjegyző, illetve helyettese magánfeleknek gyámhatóság előtt való képviselére jogosultságai nem bír, mert joggal feltételezhető, hogy a törvényhozás a fentebb idézett s egyidőben készült két törvényczikk alkotásakor cél-tudatosan járt el, amidőn a kir. közjegyzőt kifejezetten beadványok készítésére korlátozta, ellenben az ügyvédet a felek képviselére jogosította fel.

Szót kell emelnünk a belügyminister határozatában foglalt ezen kijelentés ellen, amely sem a közjegyzői rendtartás 55. §-ának rendelkezésével, sem pedig elsősorban a törvénykezési alapelvekkel nem egyeztethető össze.

A képviselet jogszerűsége általában két különböző szempontból képezheti elbírálás tárgyát.

Az egyik az, vajon az illető hatósági eljárás szabályai mennyiben adnak helyt a felek képviseltetésének és mennyiben korlátozzák azt a képviselő személye, vagy egyéb tekintetben? Ennek elbírálása arra a hatóságra tartozik, amely előtt az eljárás folyik. Miután pedig kérdésen kívül áll és a fentközött belügyministeri határozatban is el van ismervé, hogy a gyámhatóság előtti eljárásban a felek meghatalmazott által képviseltetik magukat, anélkül hogy a meghatalmazott személyére nézve bizonyos korlátozó előfeltételek forognának fenn, kétségtelen, hogy az ezen eljárásra illetékes hatóság a közjegyzőnek képviselő minőségében való jelentkezését ép oly kevéssé teheti kifogás tárgyává, mint bármely más személyét, kinek meghatalmazotti minősége szabályszerűen igazolva van.

Egészen más kérdés az, — és ennek szempontjából vizsgálendő a közjegyző általi képviselet másodsorban, — vajon a közjegyző a feleknek a gyámhatóságok vagy más hatóságok előtti képviselétével *hivatásszerűen* foglalkozhatik-e? Ez a kérdés azonban nyilvánvalóan nem az illető hatóság, hanem csupán a közjegyző fegyelmi hatósága által bírálható el illetékesen. Valamint a törvény azon tilalmából, amely szerint a közjegyző nem vehet fel magánokiratot, nem következhetik az általa szerkesztett magánokiratnak magánjogi érvénytelensége, hanem csupán a tilalom ellen vétő közjegyző fegyelmi felelőssége: ép úgy a képviseltetés korlátait egyáltalán nem ismerő eljárásban sem változtathat a

képviseltetés jogszerűségén a képviselő közjegyzői minősége, még az esetben sem, ha az ilyen képviselettel való hivatásszerű foglalkozás a közjegyzőnek tényleg tiltva volna. Mert hiszen ilyen tilalom mellett sem volna a közjegyző, csupán ezen állásánál fogva, elzárható attól, hogy nem ezen minőségben, hanem mint bármely más magánszemély, díjazás nélkül, valamely hozzá bármely okból közel álló személyt oly hatósági eljárásban esetről-esetre képviselessen, amely eljárásban a képviselő személye tekintetében korlátozás fenn nem áll. A fegyelmi hatóság egyedül lehet illetékes annak elbírálására, vajon a képviselet hivatásszerűnek tekinthető [és] ennél fogva az állítólagos tiltó rendszabályba ütközik-e? És ennek megállapítása sem vonhatja maga után a concret képviseltetés jogszerűtlenségét és a képviselői minőségben tett jognyilatkozatok [hatálytalanságát, hanem csupán a közjegyző fegyelmi felelősségét. Hiszen ha ilyen és hasonló tilalmaknál a hivatásszerűség szempontját figyelmen kívül hagynók, utóvégre még arra az eredményre is kellene jutnunk, hogy a közjegyző még saját maga, mint szerződő fél részére sem készíthet magánokiratot.

A belügyminister mint legfőbb gyámhatóság tehát annak vizsgálatán, vajon a képviseltetés a gyámhatóság előtti eljárás szabályainak megfelelt-e, túl nem terjeszkedhetett és annak elbírálásába, vajon a közjegyzőnek a törvény által megengedett hatáskörébe tartozik-e a feleknek a perenkívüli eljárásokban való hivatásszerű képviselése, egyáltalán nem bocsátkozhatott volna.

Egy, ha az igazságügyministerrel egyetértőleg is tett, belügyministeri mint gyámhatósági kijelentés ezért nem állapíthatja meg, hogy a közjegyző „magánfeleknek gyámhatóság előtt való képviselére jogosultsággal nem bír“ és ha a jövőben netalán a közjegyzőnek arra hivatott fegyelmi hatósága a közjegyzői rendtartás 55. §-ának ilyen értelmezését el is fogadná, sem tehet a gyámhatóság concret esetben egyebet, mint hogy a fél képviselétében jelentkező közjegyzővel, mint bármely más kellően igazolt meghatalmazottal tárgyalva, az esetleg fenforgó fegyelmi vétség elbírálása végett az illetékes fegyelmi hatóságnak tegyen jelentést. Aminthogy egy közjegyző által szerkesztett magánokirat esetében sem tehet a bíróság egyebet és nevezetesen nem állapíthatja meg sem az okirat bizonyító erejének hiányát, sem az abban foglalt ügylet jogérvénytelenségét.

Áttérve már most a kérdés érdemére, azzal igen röviden végezhethünk. Sohasem forgott fenn kétség arra nézve, hogy a közjegyző a megelőző jogvédelemnek hivatott közege, a feleknek perenkívüli ügyeikben hivatott képviselője. Ennek ad kifejezést a törvény 55. §-a és nem tudunk elképzelni oly jogszolgáltatási szempontot, mely a közjegyzőt a felek képviseletében a hatóságokkal csupán írásban, tehát csakis „beadvány“ alakjában, való érintkezésre korlátozná. A perenkívüli eljárásnak a contradictorius peres eljárással ellenkező természetéből következik, hogy annak rendszerinti alakja a hatósághoz intézett és a felek meghallgatása nélkül elintézendő „beadvány“, amely azonban semmiben sem különbözik a valamely eljárási szabály szerint a félnek szóbelileg előterjesztendő és jegyzőkönyvbe foglalandó nyilatkozatától, és amelyre a törvény épen csak mint a perenkívüli képviselet rendszerinti eszközére utal. A belügyministeri határozat álláspontja szerint a közjegyző a feleket még egy hagyatéki tárgyaláson, tehát oly ügyekben sem képviselhetné, amelyeknek ellátása egész jogrendszerünk szerint a közjegyző sajátlagos hivatását képezi.

Az ügyvédi rendtartás 38. §-ának a közjegyzői rendtartás 55. §-val való ellentétbe állítása oly értelemben, hogy eszerint csak az ügyvéd volna jogosítva feleket képviselni, a közjegyző ellenben csupán beadványokat készíteni, annyival kevésbé állhat meg, mert épen az ügyv. rendt. felhozott 38. §-a rendel 2-ik bekezdésében, hogy „a meghatalmazottak vagy *közjegyzők általi képviseletre* nézve az eziránt rendelkező törvények és szabályok tartatnak fenn,“ ami csak a — noha közvetlen követő, de egyidőben alkotott — közjegyzői törvényre való utalásként érthető, miután a közjegyzői intézményt csupán ez honosította meg. Tehát a törvény szavai is, amelyekre a belügyminister kijelentését egyedül alapítja, kifejezetten elismerik a közjegyző *képviseleti jogát* azon korlátok között, amelyeket a közjegyzői rendtartás a közjegyzőségnek, mint a megelőző jogvédelem közegének ezen hivatásához képest állapít meg.

Igen sajnálatraméltó, ha a közjegyzői hatáskör megnyirbálására és kisajátítására törekvő, nem a jogszolgáltatás érdekeit szem előtt tartó, hanem önző célokat szolgáló irányzat a legmagasabb fórumoknak noha jóhiszemű, de a fennálló törvény valódi értelmét szem elől tévesztő határozataiban is támogatásra talál. Hogy ez az irányzat néha milyen hajtásokat produkál, annak

jellemző példája a *kolozsvári ügyvédi kamara* ez évi jelentése, mely „az ügyvédi kar ma már tagadhatatlan nyomorúságának“ okait tárgyalva, többek között szószerint a következőket mondja: „Nem is beszélünk arról az anomaliáról, hogy p. o. közjegyzők, — *a közjegyzői törvényben ugyan erről szó sincsen* — magánfelek nevében és képviseletében a bíróságokhoz beadványokat, jogorvoslatokat nyújtanak be.“ A kamara tényleg helyesebben cselekedett volna, ha erről az „anomaliáról“ nem beszél és különösen annak taglalásába nem bocsátkozott volna, hogy a törvényben miről van és miről „nincsen szó“.

Lehet-e kir. közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja?

I.

A fenti cím alatt Plausich Mátyás tisztelt kartársunk a közjegyzői incompatibilitásról nyilvánította nézetét és következtetései során — a törvényt magyarázat egész apparátusát alkalmazva — negatív eredményre jutott, hogy t. i. a közjegyző a részvénytársaságoknál igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tag nem lehet.

Ehhez az ügghöz óhajtanék hozzászólni, még pedig ellentétes álláspontból, a következő kérdésekből indulva ki:

Az egyik az, helyes és jogilag indokolható álláspont-e, amely meg nem engedett dolognak tünteti fel a közjegyzőre nézve a részvénytársaságok igazgatásában való részvételt? és így azok, akik ilyenmű megbízatást vállaltak, hogy úgy mondjam, nem a tilosban járnak-e?

A másik kérdés, amelyet vizsgálni kell, hogy igazságügyi érdek-e a közjegyzői összeférhetlenség eseteit kiterjeszteni a részvénytársaságok igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagságára?

Végre harmadszor, ha már az összeférhetlenség meg nem állapítható az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagságra, ily helyzetben lehet-e közjegyzői okiratot felvenni a társaság ügyeiben?

Az első kérdést törvényes alapon vizsgálva, gyors megoldáshoz jutunk.

Kétséget kizárólag megállapítja a törvény, hogy a közjegyző csak vezérigazgatója nem lehet a kereskedelmi társaságoknak. Ha

már most a törvény oly világosan és félreérthetetlenül rendelkezik, ahhoz, mint mondani szokás, igazán nem kell kommentár és ily esetekben teljesen czéltalan a törvényt magyarázat eszközeihez nyulni, az előbbeni jogállapotra visszatekinteni, sőt azt irányadónak venni és abba olyan értelmet belemagyarázni, ami benne nincs, sem szószerint véve, sem a törvény szellemét, rátióját tekintve.

Mert hogy a törvény szövege szerint — amely pedig elsősorban irányadó — nincs incompatibilitás, az kétséget nem hagy fenn, és hogy azt támogatja a törvény szelleme, azt abból is nyilvánvalónak látom, hogy a törvényt szakasz további intézkedései a kereskedelmi társaságoknál a közjegyzőnek csak olynemű tevékenységére nézve állítanak fel kizáró akadályt, amelyek a közjegyző eljárásának tisztviselői vagy üzletszerű jellegét kölcsönöznének, amelylyel pedig az egyszerű igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagság nem bír, de ugyanezt lehet kiolvasni már a közjegyzői törvény indokolásából is, mely szerint nem akarták közgazdasági érdekből az olyan értékes szellemi erőt, mint amelyet a közjegyzők közreműködése jelent, a részvénytársaságok vezetéséből és az intéző állásokból kizárni.

Tévesnek tartom tehát ugyanebből az indokból tisztelt Kartársunknak azt az állítását, hogy a vezérigazgatói állás és az igazgatósági tagság között különbség nincs. Van bizony, még pedig lényeges. Mindjárt elsősorban az, hogy a vezérigazgató a társaság fizetett tisztviselője, aki a rendes üzleti órákhoz kötve van, aztán alapszabályszerűleg is önálló, meghatározott hatáskörrel bír az üzletvitel szempontjából (tisztviselők közvetlen felügyelője, az alap- és ügyviteli szabályok, igazgatósági határozatok végrehajtója, az üzletvezetést kezében tartja és irányítja stb.), ugyanezért nagyon is indokolt, hogy a törvény megkülönböztetve a vezérigazgatói állást, az igazgatósági tagságtól, az előbbire az összeférhetlenséget megállapította.

De áttérve a fentebb feltett második kérdésre, micsoda igazságügyi érdek lenne az, amely a közjegyző részvételét a részvénytársaságok igazg. és felügy.-bizottsági tagsági minőségében kizárná? mert az volna tulajdonképen a törvény rátiója, ha ennek okát tudnók adni. De én ily okot felfedezni sehol nem tudok. Ha a közjegyző működésében, eljárásában azzal az intézkedési jogkörrel, hatalommal vagy annak csak egy töredékével volna felruházva, mint a köztisztviselők, akkor talán lehetne aggályoskodni, de lehet-e

ilyesmiről szó a közjegyzőnél, akit a mindenható állam az emberiség közt a legártatlanabb lénynek alkotott, akinek nemcsak támadó, de még védő szervei sincsenek, a legutolsó falusi jegyző is adhat törvényes hatáskörében kedvezményeket, azaz tehet szivességeket, vagy árthat valakinek, de kinek kedvezhetne vagy árthatna a közjegyző?

Itt vannak a közigazgatási tisztviselők felsőbb és alsóbb rangban, akik mint törvényes forumok intézkednek azoknak a társaságoknak ügyeiben, ahol igazgatósági tagságot töltenek be, és mégis senki sem ütközik meg rajtuk, vígan igazgatnak anélkül, hogy a közönség jogérzetében ezáltal sértve érezné magát; már hogy elvileg helyes-e, nem helyes-e, itt nem kutatjuk, sőt ez az állapot a felsőbb hatóságok jóváhagyásával még törvényesítve is van, minek tehát aggályoskodni? ez már igazán aszketizmus volna, hypochondria a jogban, folyton rémképeket rajzolni maga elé ott, ahol tiszta, világos a helyzet. De levonom a végső consequentiát, akkor tiltsuk el a részvények birtokától is a közjegyzőt, mert mint tekintélyes részvényes például sokkal nagyobb befolyást gyakorolhat a társaság ügyeire, mint egy igazgatósági tag.

A törvény, ha az általános jogérzetnek megfelel, helyes és van létjogosultsága, már pedig ebben a kérdésben, mint fentebb állítottam, a közvélemény nem alkalmaz olyan szigorú mértéket, tehát igazán nem volna értelme, ha mi magunk magunkat excommunicálnánk a társadalmi közösség alapján előálló jogviszonyok köréből csak azért, hogy az önzetlenség dicsfényében didegünk.

Utóvégre egy állami intézményt sem lehet — mint a villamos laboratóriumban — elszigetelő felületekkel körülvenni, bizonyos contactus a külvilággal, a társadalmi érdeklődőkkel elkerülhetetlen, ezt érdekeltségnek nevezni nem lehet.

Az igazságügyi érdekek sérelmet ezáltal egyáltalán nem szenvednek. Ebben a tudatban nézem már most azokat az érveket, amelyeket jelen vizsgálódásaimban fentebb a harmadik helyen említettem, hogy t. i. a közjegyzői közreműködés miatt és mennyiben összeférhetetlen annak a társaságnak ügyeiben, amelynél a közjegyző igazgató- vagy felügyelő-bizottsági tagságot visel? Itt is — hangsúlyozva előbb, hogy ezt semmi positiv törvény el nem tiltja — ha helyes eredményre akarunk jutni, a törvényes intézkedés czélját és értelmét kell kutatnunk.

A közjegyzői eljárás, az okiratok felvétele lényegileg tanusítvány, a mely tanusítja a létrejött megállapodásokat és nyilatkozatokat.

Ezek a megállapodások és nyilatkozatok a felek ellenőrzése mellett szövegeztetnek, a felek által aláíratnak, tehát azzal, hogy azt nemcsak a közjegyző egyoldalúlag, hanem maguk a felek is aláírásukkal támasztják, azzal, mondom, a közjegyzői okirat a bizonyító erőnek oly teljességével bír, amelyből érdekeltisége a kérdéses alapon csak oly parányit von le, hogy az igazán súlytalan, és itt alig mérlegelhető, úgy hogy itt minden visszaélés kizártnak tartható, kivéve természetesen a szándékos hamisítást, de olyan fanatikus igazgatósági tagot, mint közjegyzőt — egyebektől eltekintve — nehéz elképzelni, aki az igazgatósági tagság kedvéért törvénytelen útra lépne.

Én meggyőződéssel állok emellé a felfogás mellé, hogy a törvény a közjegyzőket a kereskedelmi társaságok igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagságából ki nem zárta, ily megbízásban felsőbb engedélyre vagy jóváhagyásra szükségük nincsen. Az összeférhetlenséget semmi igazságügyi érdek nem követeli, és hogy a közjegyzőnek eljárása annak a társulatnak ügyeiben, amely társulatnál a közjegyző igazg. vagy felügy.-bizottsági tag, nem tiltott és nem összeférhetetlen.

Dr. Keczer Ákos
mezőkövesdi kir. közjegyző.

II.

Nagy örömmel és elégtétellel olvastam Plausich Mátyás igen tisztelt kartárs úrnak e kérdést tárgyozó cikkét; elégtétellel azért, mert én már néhány évvel ezelőtt a nekem kínált bankigazgatósági tagságot köszönettel visszautasítottam, és pedig azon indokból, mert szerény nézetem szerint a kir. közjegyzői állás igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagsággal összeférhetetlen.

Húsz éves ügyvédi és kilencz éves közjegyzői gyakorlatom alatt az a jogi meggyőződés szűrődött le bennem, hogy a törvényhozás a közjegyzői intézménnyel és az alkotott tételes törvénnyel azt akarta elérni, hogy a kir. közjegyző működésében lehetőleg független és érdektelen legyen.

Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 4. §-a világosan mondja, hogy a kir. közjegyző nem lehet kereskedelmi vagy ipartársulat, vagy hasonló pénzvállalat vezérlő igazgatója, vagy tisztviselője.

Miért nem lehet a törvény szerint vezérlő igazgató? azért nem, mert az akkori kereskedelmi jog szerint — hisz tételes törvényünk akkor még nem volt, — csakis a vezérlő igazgató felelt egész vagyonával, holott az úgynevezett választmányi tagok csakis részvényeik erejéig voltak érdekelve.

A közjegyzői törvény után hozott kereskedelmi törvény a korlátlan felelősséget az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagokra is kiterjesztette; az tehát, ha valaki egész vagyonával felelős, mindenestre a legnagyobb mérvű érdekeltiség; a törvény pedig fentemlített rendelkezésével ép azt akarja elérni, hogy a közjegyző ne legyen érdekelt, ne legyen vagyoniilag lekötött.

A fentidézett törvényhely legis ratiója szerint tehát a kir. közjegyző valamely részvénytársaság igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja nem lehet.

Hogy mennyire akarja a törvény a közjegyzői érdektelenséget és függetlenséget megóvni, igazolja ugyanazon törvénycikk 49. §-a, amely szerint közjegyző nem járhat el még oly ügyekben sem, amelyekben másodizigleni rokonai érdekelve vannak. Én tehát egy unokatestvéremnek, — akit esetleg közelebbről alig ismerek, akivel nem is igen érintkezem, — a névaláírását sem hitelesíthetem; mindezt a törvény csak azért rendeli, hogy a kir. közjegyző működésénél az érdekeltiségnek látszatja se legyen.

Feltéve már most, de az elmondottak után meg nem engedve, hogy a kir. közjegyző igazgatósági, vagy felügyelő-bizottsági tag lehetne is, úgy szem előtt tartva a törvénynek a 49. §-ban kifejezett intenióját, nézetem szerint egyenesen ki volna zárva, hogy a kir. közjegyző oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági, vagy felügyelő-bizottsági tagja, közjegyzői teendőket végezzen; mert az, aki egy vállalatnál esetleg egész vagyonával felelős, a legnagyobb mérvben érdekelt.

A törvény pedig úgy a 4. §, valamint a 49. § szerint, még expressis verbis is a lekötöttséget, érdekeltiséget perhorreskálja.

Ezen tudatnak szintén önkénytelen hatása alatt mondhatja szaktudósunk, a budapesti kir. közjegyzői kamara nagyérdemű elnöke: „tartózkodjék a kir. közjegyző oly concret ügyben való

közreműködéstől, melyben mint igazgatósági tag, illetve a részvénytársaság igazgatóságának megbízottja közreműködött.“

Már engedelmet kérek, vagy van jogom bizonyos ténykedéshez, vagy nincs; ha van, akkor miért kellene tartózkodnom jogom gyakorlásától?

Lehetnek méltányossági okok arra, hogy valaki jogát azonnal vagy feltétlenül nem gyakorolja, p. o. hogy a hitelező ne játsza Shylock szerepét szerencsétlenségbe jutott adósával szemben; de ha valamely jogom gyakorlásától tartózkodnom, vagy óvakodnom kell, akkor ez nem is jogom.

Én is azzal fejezem be szerény kis cikkemet, mint igen tisztelt kartársam, Plausich Mátyás, hogy tartózkodjunk részvénytársaságok igazgatósága és felügyelő-bizottságában való részvételtől és pedig azért, mert ehhez, — mint a közjegyzői állással összeférhetlennel — jogunk nincs.

Dr. Boór Jenő

bonyhádi kir. közjegyző.

Hivatali sikkasztást vagy jövedéki kihágást követ-e el az a kir. közjegyző, aki a felektől bélyegilleték lerovása végett átvett pénzt saját céljaira fordítja?

Ebben a kérdésben a felmerült esetben az ügyészség azt az álláspontot foglalta el, hogy a cselekmény hivatali sikkasztást képez. Ezen álláspont indokolására az eljárás folyamán a következők hozták fel:

Először aligha állhat meg az, mintha az illeték lerovásának a közjegyző kiadmányain történt tanúsítása által a szerződő felek minden felelősség alól szabadulnának.

A bélyeg- és illetéktörvények megtartásáért az 1874. évi XXXV. t.-cz. 172. §-a értelmében a közjegyző csak elsősorban felelős és a bélyeg és illeték hiányáért az ügyfelek már e kijelentésnél fogva is, de egyéb törvényes rendelkezések értelme szerint is egyetemlegesen felelősek maradnak. (1881. évi XXXIV. t.-cz. 4. § b), 8., 10. §§; bélyeg- és illetékek ir. törv. és szab. 88; 94. §§ stb.)

A bélyegjegyek átvétele után a mulasztás következményei az illet. törvény és szab. 93. §-ának 2. bekezdése szerint az átvevő tisztviselőt terhelik ugyan, de a kincstár káráért (egyszerű illeték-

ért) az illetékköteles felek is felelősek maradnak. (1887. évi XLV. t.-cz. 19. §.)

Nem lehet tehát teljes határozottsággal azt sem kimondani, hogy a felek károsultaknak egyáltalában ne volnának tekinthetők.

Még kevésbé lehet azonban megnyugvással elfogadni ama jogi felfogást, mely szerint az illeték címén a felektől átvett értékek a közjegyző tulajdonává váltak.

A közjegyző a felektől bélyeg- és illetéktartozásaikra átvett bélyeget vagy pénzt a bélyeg- és illetékek iránti törvény és szab. 93. §-a, valamint az illetéki díjjegyzék 65. tétel n) pontja értelmében az adott célra felhasználni köteles, az tehát a közjegyző jogos tulajdonába át nem mehet.

A közjegyző itt nem tekinthető másnak, mint a kincstárnak az illetékek beszédésével megbízott közegének. És valamint az államnak bármely pénzkezelő hivatalnok, a beszédett pénzt tartozik az állampénztárba beszállítani, úgy a közjegyző is tartozik azt a bélyegek felragasztása és átírása által az állampénztárba juttatni.

Bármely államhivatalnok kezébe az állam részére lefizetett pénzt a lefizetés által nem az illető hivatalnok, hanem a kincstár tulajdonává válik. Éppen úgy az okiratok felbélyegzésével, tehát illetékek beszédésével a törvény által megbízott közjegyző kezébe a felek az állam részére teszik a pénzt, mely ezáltal a kincstár tulajdonává válik.

A közjegyző által az 1874. évi XXXV. t.-cz. 204. §-a szerint felszámított és tényleg átvett bélyegilletékhez az államkincstárnak van joga épen úgy, mint bármely pénzkezeléssel megbízott államhivatalnok kezébe lefizetett pénzhez, pl. az adópénztárnoknak átadott adóhoz. Már pedig senkinek sem jutott eszébe eddig azt mondani, hogy ez a pénzt az adópénztárnok tulajdonába megy át s ha azt az állampénztárba beszolgáltatni elmulasztja, e mulasztás által nem követhet el sikkasztást.

Akár az illetéket megfizetett feleket, akár az államkincstárt vagy mindakettőt kell is károsultnak tartani, bizonyos az, hogy ha a kincstár bélyeg- és illetékkövetelésének kielégítésére a felek által a közjegyzőnek átadott értéket a közjegyző eltulajdonítja, ebben a cselekményében a hivatali sikkasztás büntettének minden tényeleme megvan.

Nem lehet zavaró hatása a sikkasztás megállapítására még a közjegyzői óvadéknak sem, mert az 1886. évi VII. t.-cz. 40. §-a szerint a közjegyzői biztosítékra nézve a bélyeg és illeték címén a közjegyzőt terhelő kincstári követelések fedezetére a kincstár elsőbbségi joga nem feltétlen, csak némely követeléseket előz meg, másokat azonban követ a sorrendben.

Nem lehet akadály a végül a sikkasztás megállapításának az illetéktörvény és szab. 112. §-ának f) pontja sem. A B. T. K.

későbbi törvény s így annak 472. §-abeli általános rendelkezése derogál a régebbi törvények speciális rendelkezéseinek. De ezt nem is tekintve, az illetéktörvények idézett büntető rendelkezése, annak világos értelme szerint csak a járatlanságból, tévedésből vagy lanyhaságból, szóval jóhiszemű mulasztás folytán kevesebb összegben beszedett vagy be sem szedett illetékek eseteire vonatkozatható. Ezek az esetek büntethetők jövedéki kihágás gyanánt, de nem az az eset, midőn a közjegyző a felektől helyesen beszedett illetéket a saját céljaira fordítja, mikor tehát ő a felek és a kincstár közé állva mindkettő rovására a saját személyében rosszhiszeműen gazdagodik.

Ezzel szemben a bíróságok mind a három fokon a cselekményt jövedéki kihágásnak minősítették. A bírósági határozatokat a következőkben közöljük:

A szegedi kir. törvényszék vizsgálóbírája: . . . Az osztrák-magyar bank és számos más káros kárára 1819 esetben folytatólagosan elkövetett, a B. T. K. 462. §-ának 1. bekezdésébe ütköző egy rendbeli hivatali sikkasztás büntette miatt és ugyanott a 7. pontban a Molnár Imréné és 54 társa kárára folytatólagosan elkövetett, a B. T. K. 462. §-ának 1. bekezdésébe ütköző egy rendbeli hivatali sikkasztás büntette miatt tett vizsgálati indítványt a B. P. 105. §-a alapján elutasítom . . .

Indokok: Az ügyészség a felfüggesztett közjegyző ellen a vizsgálat elrendelését kéri az indítvány 6. pontjában azon az alapon, mert terhelt, mint szegedi közjegyző a XXVII. napló alatt csatolva lévő öt darab óváskönyv szerint 1907. évi november hó 12-től kezdve 1910. évi február hó 1-ig összesen 1819 olyan váltóóvást vett fel, amelyeknél az óvatoló egyének az óvás bélyegdíját neki készpénzben kifizették, de ő az összeget a saját céljaira fordította s a szükséges bélyegeket az óvási okiratra sehol fel nem ragasztotta, az indítvány 7. pontjában azon az alapon, hogy ugyanő a XXVIII. napló alatt kezelt 56 darab jogügyletről készített közokiratra szükségelt és a jogügyletet kötött egyének által készpénzben kifizetett bélyegdíjakat a felektől felvette ugyan, de azokat a saját céljaira fordította, mely cselekmények az indítvány szerint a 6. pont szerint 1819 esetben folytatólagosan elkövette, a 7. pont szerint pedig egy rendbeli, mindenkor a B. T. K. 462. §-ának 1. bekezdésébe ütköző hivatali sikkasztás büntettét állapítják meg . . .

Az ekként megállapított bélyeghiány azonban terhelt ellenében nem állapítja meg a B. T. K. 462. §-ának 1. bekezdésébe ütköző hivatali sikkasztás büntettét, sem más büntetendő cselekményt nem képez.

Mert ha igazolhatnák is a megállapított esetekben az, hogy az 1874. évi XXXV. t.-cz. 204. §-ának rendelkezéséhez képest fel-

számított és beszedett díjai és költségei közül terhelt a bélyegjegyeket eredetben, akár ezek értékét készpénzben a felektől tényleg felvette volna, a pénzérték és bélyegjegy a közjegyzőre nézve idegen ingó dolgot nem képez, mert ezzel jogosítva van mint saját magáéval rendelkezni, annyival is inkább, mert a bélyeg hiánya miatti fizetési kötelezettség elsősorban a közjegyzőt terheli, a bélyeg és illeték iránti törvények és szabályok 89. és 90. §§-ai és az 1874. évi XXXV. t.-cz. 172. §-a 2. bekezdésének egybevetett értelme szerint. A bélyeghiány pedig egymagában büntetendő cselekményt nem képez.

Ennélfogva a megállapított 62 és 15 esetben terhelt ellenében észlelt bélyeghiány miatt a vizsgálati indítvány büntetendő cselekmény hiján elutasítandó volt. (1910. évi május 26. 8843. B. sz.)

A szegedi kir. törvényszék vádtanácsa: A felfolyamodás elutasítatik.

Indokok: A vizsgálóbíró végzésének a megváltoztatására vagy megsemmisítésére törvényes ok fenn nem forogván, a felfolyamodást a B. P. 379. §-ának 4. bekezdése értelmében elutasítani kellett, mert terheltnek szóban levő cselekménye a bélyeg és illetékek iránti törvények és szabályok 112. §-ának f) pontja értelmében bélyegjövedéki kihágás ismérveit tüntetik fel, miután abból a törvényes rendelkezésből, hogy a közjegyző közbenjöttével felvett okiratokról hiányzó oly bélyeg vagy jogilletéért, melynek a szerződő felek által bélyegjegyekben megtörtént lerovása a feleknek kiadott hiteles kiadványban igazolva van, a szerződő felek egyáltalában nem felelősek, az következik, hogy a felek által ily címen fizetett pénz, vagy átadott értékjegy a közjegyző tulajdonává válván, az hivatalánál fogva kezeihez letett vagy kezelésére, illetőleg őrizetére bízott pénznek vagy értéktárgynak nem tekinthető. (1910. évi június hó 14. 10,318. Bf. sz.)

A szegedi kir. ítélőtábla: A felfolyamodást elutasítja.

Indokok: Terhelt ellen bizonyíthatónak látszik ugyan az a mulasztás, hogy igen számos esetben, amidőn maga vette fel a váltóóvásokat, és még számosabb esetben, amidőn közjegyzői kamarailag kirendelt és alkalmazott helyettese által vétette fel a váltóóvásokat — annak daczára, hogy az óváskönyvben annak egyes lapjain az a nyomtatott szöveg áll: „a két korona bélyeg az óváskönyvben lerovatott“ — bélyeg az óvásokra nem alkalmazott, továbbá a beszerzett 55 darab szerződési okiratra bélyeg szintén nem ragasztott, mindazáltal terheltnek ez a rendkívüli sok esetben tanúsított és a kincstár megkárosítására irányuló mulasztása sikkasztás bűncselekményének tényálladékát nem állapítja meg, mert e bűncselekményt köteleesség elmulasztásával elkövetni nem lehet, és mert eme mulasztást a bélyeg- és illeték-

törvények és szabályok mint különleges bélyegjövédéki kihágást állapítják meg és arra legenyhébb esetben a köteles bélyegilleték felemelt összegét, ismétlés esetén pedig pénzbírságot, ennek behajthatlansága esetén pedig elzárásbüntetést szabnak, mely a közjegyző és ügyvédi állást betöltő egyének ellenében egyszersmind saját hatóságuk előtti fegyelmi eljárásnak is képezheti alapját. Minthogy pedig a fenforgó esetek azon részeiben, amelyek a pénzügyi szabályok és törvények értelmében elévülés alá nem esnek, az illetékes pénzügyi hatóság a törvényes lépéseket a leletek felvétele által már teljesítette is, ennél fogva a vád tárgyát képező eme mulasztások miatt külön büntető eljárásnak helye nem lévén: a felfolyamodást a B. P. 379. §-ának 4. bekezdéséhez képest elutasítani kellett (1910. évi július hó 12. 2011. B. sz.)

Felsőbirósági határozatok.

Hagyatéki eljárás.

44. *A sárbogárdi kir. járásbiróság:* Hagyatékátadó végzés: A közalapítványi kir. ügyigazgatóság azon kérelmének, hogy: 1. a végrendeletben megnevezett alapítványszerű hagyományok az alapítványok mint jogi személyek javára adassanak át; 2. köteleztesse az alapítványszerű hagyományok kezelői, hogy az alapítványokról szabályszerű alapítólevelet tartozzanak kiállítani s ezeket kormányhatóságilag jóváhagyatni kötelesek; 3. ezek megtörténteig az alapítványok bírói letétbe helyeztessenek s csak kormányhatóságilag jóváhagyott alapító leveleknek bemutatása után utaltassanak ki az összegek: a kir. járásbiróság helyet nem ad s a kérelmet elutasítja; mert örökgyó végrendeletébe belemagyarázni nem lehet, hogy vagyonát alapítványoknak szánta, erről említést nem tesz s a végrendeletből megállapítható, hogy nem hagyományosokul nevezte meg az intézeteket, hanem minden korlátozás nélküli örökösökké s így a végrendeleti örökösök nem mint alapítványszerű hagyományosok, de mint kizárólagos örökösök tekintendők, akik a hagyatéki vagyon felett teljes szabadsággal rendelkezhetnek.

A végrendeleti örökösök a nekik minden korlátozás nélkül hagyott vagyont, felettes hatóságaik ellenőrzése mellett, saját hatáskörükben kezelhetik, de nem mint egy határozottan megjelölt célú alapítványt; ezen okoknál fogva a végrendeleti örökösök nem is kötelezhetők alapító levelek kiállítására s ennek folytán kormányhatósági jóváhagyás kieszközlését kérni nem kötelesek.

Nem foghat helyt a közalapítványi ügyigazgatóságnak a perreutasítás iránti kérelme sem, mert a perreutasításnak az 1894: XVI. t.-cz. 84. és köv. §-ai alapján csak oly esetben van helye, amikor

az öröklési jog vitás; jelen esetben pedig arról szó sincs, mert hiszen a végrendelet alapján a közalapítványi ügyigazgatóság által képviselt vakok és siketnémák intézete is örökösökül jelentkeztek és öröklési joguk és örököségi minőségük meg is állapított, ezen okokból a perreutasítási kérelmet a járásbiróság mellőzi. (1910 február 12. 1907. Ö. 265/68. sz.)

A budapesti kir. tábla: Az elsőbiróság végzését megváltoztatja s a közalapítványi kir. ügyigazgatóságot perre utasítja.

Indokok: A hagyatéki bíróság az 1894: XVI. t.-cz. 53. §-ának 3. bekezdése, a 85. § 2. bekezdése s a 92. § a) pontja rendelkezéseiből folyóan csakis a végrendelet alaki kelleit vizsgálhatja az ott megjelölt esetekben teendő intézkedései mérlegelésénél, ellenben a végrendelet tartalmi valósága és mikénti értelmezésére és főleg az örökgyó intencióinak mérlegelésére hatáskörrel nem bír, hanem az ezekre fenforgó vitás kérdések csakis a 85. § értelmében folyamatba teendő perben döntethetnek el.

Minthogy pedig a felfolyamodónak azt a kérelmét, hogy mivel N. S. örökgyó közjegyzői okiratba foglalt végrendeletében annak helyes értelmezése szerint az 1—9. pont alatt megnevezett örökösöknek rendelt örökségi jutalékokat alapítványokként kívánta hagyni, az alapítvány jogi lételt pedig csakis a kormányhatósági jóváhagyással ellátott alapító okirattal nyer, az örökösöknek jutalékai csakis a kormányhatósági jóváhagyással ellátott alapító okiratok bemutatása feltétele mellett adassanak át s amíg ez meg nem történik, az örökségi jutalékok bírói letétileg kezeltesse, az örökösök, mint a végrendeletek téves értelmezéséből folyót és mivel szerintük a végrendeletben alapítvány alkotásának még czélzata sem foglaltatik, elutasítani kérték s egyezés nem létesült. Nem pedig azért, mert a végrendelet tartalmának mikénti értelmezése, az örökgyó valódi akaratának kiderítése körüli vitás kérdés s ebből folyóan az, hogy az örökösökként kirendeltek örökrészeiket örök időkre megőrzendő alapítványokként egyéb vagyonuktól elkülönítve kezeljék-e s hogy alapítólevelek kiállításának esete forog-e fenn, az öröklési jogot érintik s így az örökösödési eljárás során meg egyezés hiányában el nem dönthetők. A felhozottak alapján a rendelkező rész szerint kellett határozni. (1910 június 8. 2879/810. P. sz.)

A kir. Curia: A másodbiróság végzését megváltoztatja s az elsőbiróság végzését hagyja helyben.

Indokok: Örökgyó a végrendeletében 1—9. a megnevezett intézeteket és egyházat kifejezetten örökösökül rendelte s a végrendeletben alapítvány létesítésére irányuló akaratnyilvánítás nem foglaltatik. Minthogy pedig az összes örökösök végrendeleti öröklési jogcímén jelentkeztek, ezt az öröklési jogukat kölcsönösen elismerték s mindegyik a végrendelet alapján igényli a megjelölt értékeket, helyesen határozott az elsőbiróság, midőn a perreutasítás mellőzésével a részleges átadó végzést meghozta.

A közalapítványi kir. ügyigazgatóság ama kérelmének elbírálása okából, hogy a végrendeletben megjelölt s alapítvány létesítésére irányuló szándék kijelentése nélkül örökségül hagyott vagyonértékek mégis mint „alapítványszerű hagyományok az alapítványok mint jogi személyek javára adassanak át“, perreutasításnak azért nincs helye, mert nem egy már létező vagy valamely, már a hagyatéki eljárás keretében felismerhető alapítási szándék folyományaként létesítendő alapítványnak öröklési igénye forog fenn, hanem lényegileg annak a kimondása kéretik, hogy bár kifejezett alapítási akaratnyilvánítás nem létezik, mégis megvannak az anyagi jog szempontjából az alapító ügyletnek kellékei, amely kérdés már nem is az öröklési jog körébe tartozik. A hagyatéki eljárás keretében érvényesíthető ellentétes öröklési igények ekként nem forogván fenn, minthogy egyéb okok nem gátolják az átadást, a perreutasítás helyesen mellőztetett s ezzel elesik a szüksége annak is, hogy azon kérdésben, vajjon alapítólevelek kiállítására s ezek kormányhatósági jóváhagyásának kieszközlésére az örökösök kötelezhető-e vagy sem, a hagyatéki eljárás során határozat hozassék. (1910. november 10. 4588. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

45. A jogerőre emelkedett végzéssel elrendelt s annak megfelelő telekkönyvi bejegyzés harmadik jóhiszemű nyilvánkönyvi jogszerzők sérelmére és ellenkezése mellett a tkvi rend. 168. §-a alapján sem igazítható ki s ily irányú intézkedés hivatalból való elrendelésének helye nincs; másrésztől azonban annak sincs semmi törvényes akadálya, hogy a telekkönyvi hatóság végzésében foglalt hibás intézkedés harmadik jóhiszemű jogszerzők sérelme nélkül az érdekelt felek beleegyezésével bármikor kiigazítsassék. Minthogy pedig a fenforgó esetben úgy a haszonélvezetre jogosított K. Gy., valamint a haszonélvezeti joggal terhelt neje D. M. a helyesbitést mindaketten egyértelműleg maguk is kérik: ez a kérelmük oly értelemben, hogy a helyesbités harmadik személyek jogát nem sértheti, teljesítendő. (Curia 1910. december 9. 5074. sz.)

*

46. Ny. P. mint kiskorú Ny. J. gyámja 5183/tk. 1905. sz. kérvényében az ahhoz csatolt okiratnak megfelelőleg kérte, hogy a kérvényben felsorolt ingatlanokra és birtokjuttalékra a tulajdonjognak kiskorú Ny. J. és neje javára leendő bekebelezésével egyidejűleg az életfogytig tartó eltartás joga B. P. és ennek halála után Ny. D. javára bekebeleztsassék. A tkvi hatóság 5183/tk. 1905. sz. végzésében a kérelmet csak részben teljesítette, amennyiben a Ny. D. javára bekebelezni kért eltartási jog bejegyzése iránt a rendelkezést hallgatólag mellőzte, de mellőzte a végzésnek Ny. D.

részére leendő kézbesítésének elrendelését is. Az előadottaknál fogva Ny. D.-nek kérvénye, melyben hivatkozással a fenti előzményekre eltartás iránti jogának pótlólag leendő bekebelezését kérte, sem önálló telekkönyvi kérvénynek, mely a bejegyeztetni kért jog alapjául szolgáló eredeti okirattal szerelendő fel, sem pedig a tkvi rendelet szerint meg nem engedett pótkérvénynek nem tekinthető, hanem a tkvi rendts. 168. §-ában meghatározott kiigazítás iránti kérelemnek veendő, melynek beadására Ny. D. annál inkább jogosítva volt, mert az ő javára bejegyezni kért jogról van szó s így a tkvi rdts. 119. §-a értelmében nevezett érdekeltként jelentkezik. Ny. D. kérelme alapján pedig a másodbiróság végzésének megváltoztatása mellett a kérelemnek helyt kellett adni, mert a végzésben a panaszolt fogyatkozás tényleg fenforog és harmadik személyek időközben nyilvánkönyvi jogot nem szerezvén, e tekintetben sem forog fenn akadály a kérelem teljesítése ellen. (Curia 1910. november 10. 3429. sz.)

*

47. Az ítéletnek, hogy a telekkönyvi rdts. 84. § c) pontja értelmében bekebelezés alapjául szolgálhasson, hiteles kiadmánya csatolandó a bekebelezés teljesítése iránt beadott kérvényhez. A kérvényező által a bekebelezési kérvényhez csatolt okirat azonban nem tekinthető hiteles ítéleti kiadmánynak, mert a m. kir. igazságügy-minister által a járásbiróságok ügyvitelének egyszerűsítése tárgyában 2701/910. I. M. sz. a. kiadott rendelet 23. §-a szerint a kiadványokra, hogy hiteles kiadmányoknak tekinthessenek, reá kell vezetni „a kiadmány hitelül“ szülő záradékot; jelen esetben azonban a kérvényhez csatolt ítéleten az a záradék fordul elő, „hogy ezen kivonatos másolat“ egyező az eredeti ítélettel. (Curia 1910. nov. 18. 7811. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

48. Az igazgatósági tagok távollétében a pénzügyintézetnél talált tisztviselőnek, habár az a pénzügyintézet képviselőjére nincs is jogosítva, a váltó törvényszerűen bemutatható. (Curia 1910. október 19. 499/910. v. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

49. Az 1876 : XVI. t.-cz. 4. §-a értelmében azon esetben, ha írásbeli magánvégrendeletet egész terjedelmében nem a végrendelező írta, a tanuk közül legalább kettőnek írni és olvasni tudni kell. Írni és olvasni tudó tanunak azt a tanut lehet tekinteni, aki az okirat nyelvét úgy szóban, mint írásban abban a mértékben bírja, hogy annak tartalmát saját észleletéből képes megállapítani,

mert a tanu csak az esetben képes a végrendelet alkotásakor igazolni magán a végrendeleti okiraton azt, hogy az okirat az örökgyó kijelentett végakarát tartalmazza. S. D. a végrendelet írója a magyar nyelvet szóban és írásban bírja, viszont J. N., Zs. K., O. E. a magyar nyelvet nem értik, P. Gy. magyarul írni és olvasni nem tud s a magyar nyelvet abban a mértékben nem bírja, hogy a végrendeletnek tartalmát minden részében megértse. Eszerint a végrendelet az idézett t.-cz. 4. §-ában megállapított alakú kellékeket nélkülözi, azért azt érvénytelennek kellett nyilvánítani; érvényes végrendelet nem léte esetében pedig az osztrák polgári törvénykönyv 728. §-a szerint örökgyó egész hagyatéka a törvényes örökösökre, jelen esetben az osztrák polgári törvénykönyv 732. §-ának alapján a leszármazó gyermekekre: a négy kiskorúra száll.

A tiszta hagyatékából a másodrendű kiskorú felperest $\frac{1}{4}$ rész, vagyis 833 K illeti meg, ezzel szemben ő csak 600 K végkielégítési összeget kapott, mely azonban csak nagykorúsága elértekor lenne kifizetendő. Így tehát alapos a felperesnek az az állítása, hogy a hagyatéki tárgyalás folyamán ügygondnok által képviselt kiskorú másodrendű felperes érdekében — érvényes végrendelet hiányában — oly osztályegyezség lett az árvaszék által is jóváhagyva, mely által a kiskorú másodrendű felperes érdeke csorbát szenvedett. Minthogy a végrendelet érvénytelen s minthogy az árvaszék érvénytelen végrendelet esetén oly osztályegyezséget hagyott jóvá, mely szerint a kiskorú másodrendű felperes törvényes öröklési jogáról mondott le s csak 600 K végkielégítési összeget kapott; az ily jogról való lemondás azonban az 1877: XX. t.-cz. 113. §-ának utolsó bekezdése értelmében gyámhatósági jóváhagyás esetén sem kötelező, ez okból a gyámhatóságilag jóváhagyott osztályegyezség érvénynyel nem bír, miből folyólag kiskorú másodrendű felperesnek $\frac{1}{4}$ részbeni öröklési jogát megállapítani kellett. (Curia 1910. november 2. 2454. sz. az elsőbirósági ítélet helybenhagyásával.)

*

50. Igaz ugyan, hogy a végrendeleti tanuknak és különösen D. S.-nak a vallomásából az állapítható meg, hogy örökgyónak mindkét végrendelete már előzően írásba foglalva és teljesen készen vitetett örökgyóhoz és olvastatott fel előtte, ez azonban az örökgyónak írásbeli magánvégrendeletét érvénytelenné nem teszi, mert azt, hogy a végrendelet nyilatkozatát a tanuk előtt egész terjedelmében élő szóval, nem pedig valamely hozzá intézett kérdés igenlése vagy megtagadása által adja elő, az 1896: XVI. t.-cz. 16. §-a szerint a törvény csak a szóbeli magánvégrendeleteknél kívánja meg, a 6. § szerint azonban ez az írásbeli magánvégrendeletnek érvényességi kellékét nem képezi, ebben a tekintetben csak az kívántatván meg, hogy az örökgyó írásba foglalt vég-

rendeletének felolvasása után kijelentse, miként az okirat az ő végrendeletét tartalmazza, a törvény eme kívánalmának pedig az elsőbiróság ítéletében felhozott és a másodbiróság által is elfogadott indokok szerint a fenforgó esetben elég tétel.

Ami a felperesnek a végrendeletképesi képesség hiányára alapított támadását illeti, ebben a tekintetben nem döntő az, hogy az örökgyó a megtámadott végrendelet keltét 7 évvel megelőző időben agyszélhüvést szenvedett, és ennek következtében beszámíthatóságát elvesztette, hanem egyedül az a döntő, hogy a végrendeletképesi a végrendelet alkotásakor teljesen ép észszel és akaratának szabad elhatározó képességével bírt-e? ez pedig az alsóbiróságok ítéletében részletezett tanuvallomások alapján kétséget kizáró módon megállapítható és ennek megállapítását az örökgyónő által a 7 év előtt elszenvedett agyszélhüvést és az ebből akkor előállott beszámíthatatlanság kedvezőtlenül azért nem befolyásolhatja, mert a meghallgatott orvosszakértők egybehangzó véleményéből az állapítható meg, hogy az agyszélhüvést sokszor alig észrevehető tünetet okozva, az egészségnek mélyrehatóbb megzavarása nélkül elmúlik, az alsóbiróságok ítéletében felhívott tanuk vallomásából és a becsatolt orvosi bizonyítványokból pedig az tűnik ki, hogy a néh. özv. Zs. S.-né az őt az 1894. évben ért agyszélhüvést által előidéztet betegségéből felgyógyult és beszámíthatóságát is teljesen visszanyerte. Ilyen körülmények között, figyelembe véve a meghallgatott orvosszakértőknek azt az egybehangzó véleményét is, hogy nincs alap annak a megállapítására, hogy az örökgyónő gyengeelméjűségben szenvedett volna, az országos igazságügyi orvosi tanács meghallgatása indokoltnak nem mutatkozik.

Nem vehető figyelembe a felperesnek az a támadása sem, hogy a végrendeletképesi a végrendelet alkotásánál akaratának szabad elhatározásában az örökösök által akadályozva volt, mert a felperes nem hozott fel semmi olyan tény, amiből ez biróilag megállapítható volna, az a körülmény pedig egymagában, hogy dr. K. J. alperes a végrendelet alkotásánál jelen volt, erre nem elegendő. (Curia 1911. január 12. 5473. sz.)

*

51. B. I. elsőhelyen megnevezett felperes az „első kiházási egyletbe“ tagként belépven, kedvezményezettként felvett leánya, az örökgyó javára 650 frt mai érték szerint 1300 K-t biztosított. Ezek szerint B. I. I. r. felperes a leánya, az örökgyó, mint kedvezményezett harmadik személy javára szerződven, utóbbi a nászjutalékra szerződéses igényt szerzett. Ez igénye azonban az édes atyja, mint egyleti tag által teljesített díj- és illetékfizetésekben találja alapját és a nászjutalékhoz csak az alapon jutott, hogy az egyleti díjakat, amint ez a perben kétségbe sem vonatott, édes atyja fizette meg. Ezekkel a díj- és illetékfizetésekkel és a

fizetett összegek erejéig B. I. a saját és neje vagyonát apasztva, az örökgyóét csupa bőkezűségéből növelte, mert hogy utóbbi ellenértéket adott volna, nem is állított, következésképp a nászjutalékban az örökgyó kezére megtérült díjak és illetékek erejéig az örökgyót megajándékozta. Az a vagyoni érték pedig, mely a szülőkrol, vagy azok egyikérol leszármazójukra ellenérték nélkül háramlott, ági vagyon, ennélfogva az alsóbiróságok a felpereseket azon okból, hogy ez az 1150 K az örökgyó szerzeménye, nem törvényszerű alapon utasították el, azért a kir. Curia az alsóbiróságok ítéletének ezt a részét megváltoztatta s a megfelelő további eljárást rendelte el. A másodbiróság ítéletének többi felebbezett részét ellenben vonatkozóan felhozott indokainál fogva hagyta helyben. (Curia 1911. január 25. 4095/P. sz.)

*

52. B. I.-nek T. M.-mel történt egybekelése alkalmából 1860-ban kelt B) a házassági és örökösödési szerződés 3. pontjában kikötött, hogy a B. I.-ra a szerződés szerint anyja S. M. és nővére B. B. T. I.-né által átruházott ingatlanok B. I. gyermektelen elhalálózása esetében a nevezett átruházókra visszaszállnak. Ezen örökösödési szerződés az anyagi jogszabályok szerint nem gátolta B. I.-t abban, hogy ezen ingatlanokról élők közt rendelkezék, azonban másrészt anyagi jogszabályt képez az is, hogy az örökösödési szerződés kikötései ajándékozás által meg nem hiusíthatók. Ezen jogszabály alkalmazásával a B. I. által 1889-ben az elsőrendű alperes javára tett D) a halálesetre szóló ajándékozás a fent nevezett átruházókra sérelmes volt ugyan, minthogy azonban B. B. T. I.-né, kinek jogán a felperesek kötelesrészét követelnek, a B. I. hagyatéka tárgyalásakor felvett jegyzőkönyvben nyíltan hozzájárult az örökgyó által tett ajándékozáshoz, s kijelentvén, hogy a hagyatéka igényt nem emel, beleegyezett, hogy a hagyatéka a D) a értelmében adassék át, s ennek folytán a létesült osztályegyezség értelmében a hagyatéka az elsőrendű alperesnek át is adatott: nem szenvedhet kétséget, hogy felperesek B. B. T. I.-né jogán a hagyatékkal szemben semmiféle követelési igényt nem érvényesíthetnek. (Curia 1910. november 16. 4397. sz.)

*

53. V. I. tanu azon vallomásaival, hogy D. T. harmadrendű felperes az örökgyó végrendeleténél jelen volt, Katalin leányának pedig, midőn a végrendeleti tanukat előhívták, az örökgyó megmondotta, hogy az ingatlanok haszonélvezetét a férjére hagyja, bizonyítva van, hogy a nevezett örökösök tudták azt, hogy az örökgyó halála előtt rövid idővel végrendeletet tett, ezt a körülményt a nevezettektől a többi örökösök is megtudhatták, s a szoros családi kapcsolatnál fogva fel sem tehető, hogy az első- és másodrendű felperes is ne tudta volna, hogy anyjuk mikor végrendeletet tett. Nem fogadható el tehát a nevezett felpereseknek az az

álláspontja, hogy az írásbeli végrendeletnek a valóságnak meg nem felelő keltezéséről csak a hagyatéka átadása után értesültek, még pedig azért sem, mert a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv szerint a végrendelet egész terjedelmében felolvastatván, a jelen volt első- és másodrendű felperes értesült arról, hogy a felolvasott végrendelet 1904. március 10-ről van keltevezve s így tudniok kellett, hogy ez a keltezés a valóságnak meg nem felel; amidőn tehát a végrendeletet eme lényeges alaki hiba fenforgása mellett is kifejezetten elfogadták, mint azt a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv igazolja, nyilvánvaló, hogy eme tényükkel lemondottak ama jogukról, hogy a végrendeletet később bármely okból megtámadhassák; velük szemben tehát a végrendelet ez okból tekintendő érvényesnek, s így végrendelet érvénytelenítése iránti keresetükkel helyesen utasították el. Annyival inkább, mert a másodrendű felperes a végrendelet kihirdetésénél is jelen volt, amely körülmény szintén amellel szól, hogy a felperesek tudhatták, hogy a végrendelet keltezése nem felel meg a végrendelet keltezés időpontjának; akkor tehát, amidőn a hagyatéki tárgyaláson a végrendeletet elfogadták, már ismerhették azt a tényt, amelynek alapján a végrendeletet keresetükben megtámadták. (Curia 1910. október 26. 3019. sz.)

*

54. Jogszabály ugyan, hogy a törvényesen örökbecfogadott gyermeket, az örökbecfogadó szülövel szemben ugyanazon öröklési jogok illetik, mint a törvényes leszármazókat, s így kétségtelen az is, hogy az örökbecfogadott gyermek abban az esetben, ha az örökgyó által tett ajándékozás által kötelesrészében sérelmet szenved, annak kiegészítését a megajándékozottól követelni jogosult. A dolog természetéből következik azonban, hogy ezt az igényt az örökbecfogadott csak azon esetben érvényesítheti sikerrel, ha a megtámadott ajándékozás az örökbecfogadás időpontja után létesült. Ezt az álláspontot támogatja a törvényes leszármazókra nézve állandóan követett az a birói gyakorlat is, hogy habár az ajándékozást kötelesrész sérelme címén az a leszármazó is sikerrel megtámadhatja, aki az ajándékozási szerződés létrejötte után — akár mint utószülött — született, de azt elengedhetlen kellékül állítja fel, hogy annak a házasságnak, amelyből az a leszármazó született, a megtámadott ajándékozási jogügylet létrejöttekor már érvényesen fennállani kellett, mert a korábban tett ajándékozás, mint a családalapítást megelőző cselekmény, nem vonható örökgyónak ama vagyoni jogi rendelkezései alá, amelyekre nézve a családalapítással járó természetes következmények már korlátozó hatással vannak. Ezeket a jogszabályokat a jelen esetre alkalmazva, miután a felperes örökbecfogadtatása a szóban forgó ajándékozás után évek múlva létesült, s így az ajándékozás létrejöttekor az örökgyóval sem örökbecfogadási jogviszonyban, sem törvényes rokoni kötelékben nem állott, ez alapon őt a keresettel

érvényesíteni kívánt jog nem illetheti, mert későbbi örökbefogadásnak ily irányban visszaható erő nem tulajdonítható. (Curia 1910. december 13. 4082. sz.)

*

55. A kötelesrész kiszámításának alapjául az a vagyonérték szolgál, melyet az örökhagyó gyermekeinek még életében előre adott, továbbá melyet még életében elajándékozott s végül amely halála után hagyatékában maradt. — Az anya utáni kötelesrészbe be nem számítható az, amit a szükségörökös az apai javakból kapott. (Curia 1910. december 9. 3657/910. sz.)

*

56. Habár felperes a végrendelettel hagyományozott összeget elfogadta, mivel az elfogadás nem feltétlen volt, s mert a szülő végrendelettel gyermeke kötelesrészét törvényes ok hiányában nem sértheti, s mert a gyermek kötelesrésze kiegészítését az örökség megnyílta után azonnal követelheti; tekintve, hogy a végrendeletnek azon intézkedése, hogy a felperesnek hagyományozott 3000 K két év alatt fizetendő, felperesre nézve azon összeg erejéig, amely kötelesrésze kiegészítésére szolgál, sérelmes és vele szemben hatálytalan: felperes keresetének, amennyiben a végrendelet kötelesrészét sérti, helyt adni kellett. (Curia 1910. október 4. 2698. sz.)

*

57. A kanonokok, mint a káptalan tagjai, ez utóbbival nem állván az 1876 : XVI. t.-cz. 9. és 10. §-aiban felsorolt személyi viszonyban, a káptalan javára tett végrendeletkezésnél tanukul szerepelhetnek. (Curia 1910. november 15. 2639/910. sz.)

*

58. A hozomány célja és rendeltetése, hogy a házassággal járó és a férjet, mint családfenntartót terhelő kiadások fedezését megkönnyítse, azonban a hozomány tulajdona a férjet meg nem illeti s azt a házassági kötelék megszűntével a nőnek visszaadni köteles. A hozomány ezen jogi természetéből következik, hogy a férj a tulajdonát nem képező hozományt nem a saját, sem a család szükségletének fedezésére el nem használhatja és végszükség esetében is a hozomány állagát a férj csak akkor van jogosítva részben vagy egészben elhasználni, ha ezt fontos családi érdekek, a családnak nagyobb veszélytől való megmentése feltétlenül igényli.

Ilyen végszükség esetét látja fenforogni felperes abban, hogy alperes őt különféle alaptalan perekkel üldözve, szabadságát és becsületét veszélyeztetve, megélhetését lehetetlenné tette s azt vitatta, hogy az alperes hozományát az utóbbi által a jelzett módon okozott költségek fedezésére jogosan fordíthatta. A felperes és az alperes mint volt házastársak között a házassági együttélés megszakítása után a házassági kötelék felbontása iránt, valamint ezzel kapcsolatosan egymás ellen indított egyéb polgári perek

és büntetőügyi feljelentések okozta költségek azonban a családra nézve oly végszükségi állapotot nem idéztek elő, hogy ennek folytán felperes a neje tulajdonát képező hozomány állagát jogosítva lett volna elhasználni. Ha tehát alperes a házassági együttélés megszakítása után férje, a felperes ellen pereket indított és büntetőügyi feljelentéseket tett, ezért őt csak annyiban terheli felelősség, amennyiben a perek folyamán alperes a felperes részére perköltség fizetésében elmarasztaltatott, vagy amennyiben az alaptalanoknak bizonyult bünvádi feljelentések folytán akár bíróság meg nem állapított költségek felmerülésével, akár az alaptalan meghurczoltatás folytán állását veszve, vagy más módon keresményében csorbát szenvedve, felperes kárt szenvedett. Az alperes fényűző és költséges életmódját illetően felperes részletesen elő nem adta, hogy mennyi volt az a többletköltség, amelyre a keresményén, valamint a hozomány és a kezelése alatt álló ház után élvezett jövedelmen felül szüksége volt és amelyre nézve állítása szerint alperessel abban állapodott meg, hogy ez a többlet a hozományból fedezendő. Ennélfogva, még ha fősküvel való bizonyítás alkalmazása mellett megállapítható volna is, hogy ilyen megállapodás a felek között létrejött, az ekként tett kiadások egyenként való számszerű megállapítás nélkül beszámítás tárgyát nem képezhetik. (Curia 1911. január 11. 2896. sz. a temesvári tábla indokainak hahagyásával.)

*

59. Házassági kötelék felbontása iránt indított perekben a házassági viszonyból folyó vagyoni igények tekintetében csak a házastársak támaszhatnak egymással szemben keresetet vagy viszonykeresetet, harmadik személynek azonban abban az esetben sincs kereseti joga ahhoz, hogy az őt érdeklő vagyoni viszonyok a házastársakkal, vagy ezek egyikével szemben a válóper keretében rendeztessenek, ha egyébként a házastársakkal, vagy azok közül az egyikkel, a házasságra való tekintettel s annak fennállásától feltételelesen szerződött. M. J. II. r. felperest tehát nem illette meg az a jog, hogy az általa O. J.-val és ennek nejevel kötött s az 1886. évi február hó 5-én 64. ügyszám alatt fölvetett közjegyzői okiratba foglalt öröklési szerződés hatálytalanná nyilvánítását a vele szerződő felek között folyamatban volt válóperben szorgalmazza. (Curia 1911. február 3. 3796 sz. a győri tábla indokainak hahagyásával.)

*

60. A törvényes születés vélelme ugyan megtámadható, azonban az optkv. 156., 158. és 159. §§-ai értelmében a férj életében csak a férjnek van e joga a születés törvényességét megtámadni és az eziránti kereseti jog a férjnek olyan személyhez kötött joga, hogyha cselekvőképességében korlátolva nincs, a törvényes születés kétségbevonására kivülről más nem jogosult. A férj eme személyhez kötött jogán az a körülmény sem okoz semmiféle válto-

zást, hogyha a férj a feleségétől birói ítélettel elválasztatott, mert a gyermek családi állapota ekkor is elsősorban a volt férj jogától függ és ha a férj a megtámadási joggal nem él, a gyermek a törvényes gyermek jogait nyeri. A törvény tehát a családok biztonsága érdekében nem engedi meg a férj életében másoknak a gyermek születése törvényességét megtámadni, mert a nagy cél: a gyermek, az anya és a társadalom érdeke nem engedi, hogy a férj kivánalma nélkül a családok érdeke megbolygattassék. Mint-hogy pedig M. J. alperes, mint az I. r. alperes volt férje, még él: ez okból felperesek a születésük törvényességét megtámadni jogosítva nincsenek, miért is felpereseket ebbeli keresetükkel el kellett utasítani, mert a kereseti jogosultság, mint az anyagi jogszabály alkalmazása, ez esetben is hivatalból volt vizsgálendő. (Curia 1910. december 20. 3664. sz. a. brassói tszék indokainak helybenhagyásával.)

*

61. Az örökbefogadási jogviszony nem szünteti meg feltétlenül a természetes apának a nemzésen alapuló tartási kötelezettségét és így helyes a felebbezési bíróságnak az az álláspontja, hogy a természetes atyának a kötelezettsége feléled akkor, ha az örökbefogadó az örökbefogadotról kellően gondoskodni nem képes. Minthogy pedig a jelen esetben nem vitás, hogy az alperesnek a felperestől házasságon kívül származott gyermeke a most említett okból került vissza az alpereshez, a gyermeknek mások részéről történt örökbefogadása, a felperes ellen tartásdíjak behajtása végett, az alperes kérelmére elrendelt végrehajtás megszüntetésére alapul nem szolgálhat. (Budapesti tábla 1910. november 15. 478. sz.)

*

62. Az 1908: XLI. t.-cz. 27. §-ának rendelkezései szerint az az utóajánlattevő a törvény 25. §-a esetében a kiegészített, illetőleg az ajánlata folytán kiegészítendő bánatpénzt és költséget tartozik birói letétbe helyezni; minthogy pedig utóajánlatot tevő a törvénynek megfelelően az ingatlanért elért 86,750 korona vételárát 10⁰/₀-kal meghaladó ajánlatot tett, vagyis 95,425 koronát ígért, kétségtelen, hogy a végrehajtási novella 25. §-a rendelkezéseinek eleget nem tett, miért is helyesen és a birói gyakorlatnak megfelelően rendelkezett az elsőbiróság akkor, midőn utóajánlattevőt az általa birói letétbe helyezett összegnek kiegészítésére, a végzésében meghatározott jogkövetkezmény terhe mellett felhívta, annál is inkább, mert a felhívott törvény 25. §-ában foglalt, a bánatpénznek nyomban való kiegészítésére vonatkozó rendelkezései, utóajánlat esetében csak oly értelemben alkalmazhatók, hogy esetleg előforduló számtani tévedés esetében az utóajánlatot tevő a bíróság által figyelmeztetvén, a letett összeget a meghatározott időn belül kiegészíthesse. (Budapesti tábla 1910 február 17. 738/1910. sz.)

Közlemények.

A Magyarországi Kir. Közjegyzők Orsz. Egyesülete m. hó 19-én tartotta évi rendes közgyűlését, melyről helyszűke miatt legközelebb számolunk be.

*

A budapesti kir. közjegyzői kamara m. hó 19-én tartotta meg *Rupp Zsigmond* udv. tanácsos, budapesti kir. közjegyző elnöklété mellett rendes évi közgyűlését.

Elnök üdvözölvén a megjelenteket, mindenekelőtt megemlékezik arról, hogy a mai közgyűlésen a helyettesek karának több tagja hallgató gyanánt megjelent. Ez, amint értesült, helyetteseink azon törekvésének tulajdonítható, hogy az az érintkezés, amely a közjegyzők és helyettesek között hivatásuknál fogva létezik, ne csak az irodára, illetőleg a főnök és helyettes közötti viszonyra szorítkozzék, hanem kölcsönössé és általánossá tétessék s azt — menten a hivatalos feszélytől — mintegy a szív érzelmé is zománcozza. Ez a törekvés csak helyeslendő és pedig az ideálisabb kartársi viszony és érdekközösség tudatának fejlesztése érdekében. Ennek helyes felismerését a közjegyzői kar már több alkalommal manifestálta is. Így, amidőn az országos közjegyzői egyesület megalapított, alapszabályszerűen gondoskodás történt arról, hogy a helyettesek kara is, mint egyenjogú tényező, megtalálja a saját érdekeinek előmozdítására szükséges módot és alkalmat is.

Áttérve a napirendre *dr. Rónay Károly* kamarai titkár nagy vonásokban ecseteli az elmúlt évnek a kart érdeklő eseményeit. A budapesti kir. közjegyzői kamara is csatlakozott azon mozgalomhoz, melyet a középeurópai államok a közjegyzői okiratok kölcsönös elismertetése és végrehajthatósága tekintetében indítottak. Az ezen ügyben kiküldött nemzetközi bizottságba *dr. Charmant Oszkár*, *Kiss Aladár dr.* budapesti kir. közjegyzők és *dr. Holitscher Szigfrid* budapesti kir. közjegyzőhelyettes választatott be. E bizottság legközelebb Nürnbergben fogja tárgyalásait folytatni. Megemlékezik *dr. Charmant Oszkár* megbízatásáról, melyet az igazságügyminisztérium részéről már korábban kapott a közjegyzői reform előkészítése érdekében; ettől függetlenül az örökösödési eljárásról készített törvényjavaslatot immár bemutatta, amely törvényjavaslat az igazságügyminisztérium részéről a birói eljárás megkönnyítése érdekében tervezett törvényjavaslatokba alkalmas módon leszen beilleszthető.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, a pénztárkezelőnek és a kamarának a felmentvényt megadja, a költségelőirányzatot elfogadja és elnök indítványára a kamarai tagdíjat a múlt évihez képest 20 koronában állapítja meg.

A napirend utolsó pontja előtt elnök előterjeszti a kamarának a múlt évi közgyűlésből nyert utasításnak megfelelően, a vasárnapi munkaszünet dolgában elfoglalt álláspontját. A kamara felfogása szerint az ügy hatáskörébe nem tartozik. Mert bármily elvet állapítana meg, esetleg a közgyűlés jóváhagyása mellett, ez a kötelekébe tartozó kir. közjegyzőkre nézve kötelező erővel nem bír. A kamara meggyőződése szerint pedig ez a kérdés csakis társadalmi uton, vagyis az illető közjegyzők önkéntes hozzájárulása mellett oldható meg. E tekintetben a kamara tagjai majd módját fogják találni annak, hogy ily téren oly megállapodás létesíttessék, amely a célt biztosítja, de egyszerre mind a közjegyzőkre bízott nagyfontosságú ügyek sérelme nélkül és a kar tagjainak megalégedésére is oldassék meg, hangoztatva különösen azt a szempontot is, melynélfogva egészen más természetű lévén az ügyvédi működés, amelynek sikere nem esetleg egy órától függ, míg a közjegyző hivatása sokszor bármely perczen való működést tesz szükségessé. Ugy hogy a kérdés még társadalmi téren is csakis az ugynevezett inspectios munkaszünet keretében oldható meg. Mielőtt azonban a budapesti kir. közjegyzők szempontjából tovább fejtegetné a kérdést, felszólítja a jelenlévő vidéki kartársakat, miszerint az ő szempontjukból szóljanak a kérdéshez.

Dr. Roth Zsigmond kiskunfélegyházai kir. közjegyző kijelenti, hogy a vidéki gyakorlat olyan, hogy épen vasárnap és ünnepnapokon mutatkozik a közjegyzői működés élénkebb igénybevételének szüksége, különösen ott, ahol tanyák vannak. Mert a földmivelő nép hétköznapi munkája által le lévén kötve, magánügyeit rendszerint csak a szabad ünnep- és vasárnapokon végezheti. Ez nagyfontosságú szempont nemcsak a fél érdekében, hanem némileg a közjegyző anyagi érdekében is.

Elnök ezután utalt arra, hogy a kérdés, különösen az inspectios munkaszünet a vidéken, amidőn az illető székhelyeken esetleg csak egy közjegyző működik, meg nem valósítható, míg a fővárosban ennek megvalósítása lehetséges lesz, sőt e részben a fővárosi kir. közjegyzők máris részben, különösen a nyári hónapokra, az eszmét meg is valósították. De minthogy ez is csak önkéntes magánmegállapodásnak tárgya lehet, gondoskodni fog, hogy a fővárosi közjegyzők összessége arra bírassék, hogy az időszakonként tényleg már gyakorlatban lévő inspectios munkaszünetet az egész évre általánosítsák.

A közgyűlés e jelentést és előterjesztést tudomásul veszi.

Az ezután megejtett választásokon megválasztottak elnöknek *Rupp Zsigmond*, kamarai rendes tagoknak: *dr. Charmant Oszkár*, *dr. Weinmann Fülöp* budapesti, *Jakab Géza* ujbpesti, *dr. Roth Zsigmond* kiskunfélegyházai, és póttagnak: *Kiss Aladár* és *dr. Rónay Károly* budapesti kir. közjegyzők.

Más tárgy nem lévén, a közgyűlés véget ért.

*

A pozsonyi kir. közjegyzői kamarának 1911. évi január hó 29-én tartott rendes évi közgyűlésén megválasztottak elnöknek: *Pongrácz Kálmán* kir. tanácsos nyitrai kir. közjegyző, választmányi rendes tagoknak *Gyuracska Alajos* galantai, *dr. Glatz Lajos* somorjai, *dr. Pohl Károly* pozsonyi és *dr. Králik Árpád* nagyszombati kir. közjegyzők, és kamarai választmányi póttagnak: *dr. Kálmán Antal* kir. tanácsos szeniczi kir. közjegyző és *dr. Richter Richárd* pozsonyi kir. közjegyző.

*

Kérdés az örökösödési eljárásból. Egy vidéki ügyvéd szakvéleményt kér a következő esetben:

A L.-i járásbiróság néh. F. J.-né után hivatalból megindított örökösödési eljárás folyamán az ottani közjegyzőt a tárgyalás vezetésével megbizta.

A közjegyző a tárgyalás során arról értesült, hogy néh. özv. F.-né előbb elhunyt férje után — kinek a hagyatéka már átadatott — még egy ingatlan maradt, melyre az alapörökösödési eljárás ki nem terjedt volt és így a tárgyalást erre a hagyatéki ingatlanra is kiterjesztette. Miután pedig a közös törvényes lemenő örökösök a T. 60. §-a alapján saját vagyonukat is osztály alá bocsátották, ennek s mindkét hagyatéknak egybevonásával egy külön közjegyzői okiratba is foglalt osztályegyezséget vett fel a tárgyalási jegyzőkönyvbe, mely szerint az özvegy hagyatékához tartozó ingók a közgyám által foganatosított árverésen eladattak, azok vételára a leltározott tartozások résztörlesztésére fordítottak.

A közjegyző a tárgyalási iratokat a létrejött osztályegyezségnek gyámhatósági jóváhagyása végett a h-megyei árvaszékhez beterjesztette, az árvaszék pedig a tárgyalást hiányosnak találva, lényegesen az ingók árverésére vonatkozó részt kifogásolta, mert a közgyám az árverésre nem volt felhatalmazva és a vételárról el nem számolt — s így az osztályegyezséget jóvá nem hagyta, az iratokat pedig a járásbirósághoz visszaküldte.

A bíróság az iratokat megfelelő intézkedés végett a közjegyzőnek újból kiadta.

A közjegyző az iratokat az árvaszékhez egy átirat mellett visszaküldte, melyben kifejti, hogy a kívánt pótlásokra magát kötelezettnek nem érzi, az ingókra vonatkozólag pedig megjegyzi, hogy a tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt az az állítás, hogy az ingók a közgyám által elárvereztettek, a felek bemondásán alapul,

amelyeknek valóságát ellenőrizni nem a közjegyző hivatása s e részben az árvaszéknek a gyám ellen az 1877 : XX. t.-cz.-en alapuló rendszabályok állnak rendelkezésre.

Az árvaszék az iratokat ismét a járásbirósághoz átteszi és ezt megkeresi, hogy a póteljárára szóló meghagyásnak szerezzen érvényt.

A járásbiróság az iratokat a közjegyzőnek újból s oly utasítással adja ki, hogy mindkét örökhagyó után a hagyatékot elkülönítve tárgyalja.

A közjegyző ennek az utasításnak nem felel meg és az előbb kifejtett álláspontját fentartja.

A bíróság még egyszer átteszi az iratokat az árvaszékhez és az előbbi álláspontját, újból megindokolva fentartja.

Igy az ügy arra a holt pontra jutott, hogy a hagyatékot sem átadni, sem a feleket perre utasítani nem lehet. A megoldandó kérdések tehát a következők:

1. Jogosult-e a bíróság mint megbízó hatóság a közjegyzőt oly esetben, midőn az egyesített ügyben létrejött egyezséget az árvaszék — bármi okból — jóvá nem hagyta, arra utasítani, hogy az ügyeket újból elkülönítve tárgyalja?

2. Ha a közjegyző ennek a megbízásnak eleget nem tesz, jogosítva van-e a bíróság a közjegyzőtől a megbízást megvonni?

3. Mi a sanctiója a T. 125. §-ában foglalt szabálynak, illetőleg mi módon szerezhet érvényt a bíróság az e szakasz alapján a közjegyzőnek adott utasításnak?

*

Husz éven alóli kiskorú házasságához a szükséges törvényes képviselői beleegyezés megadása, ha a törvényes képviselőre jogosult atya ismeretlen tartózkodási helyen távol van. Az árvaszék határozata szerint a kiskorúnak férjétől jogerős birói ítélettel elválasztott anyja azon kérelmével, hogy kiskorú leányának házasságához „szükséges gyámi beleegyezés megadására felhatalmaztassék“, hatáskör hiánya miatt elutasított. A közigazgatási bizottság gyámügyi felelősségi küldöttsége az árvaszék ezen határozatát azzal a kijelentéssel hagyta helyben, hogy a kiskorú atyja a beleegyezés megadásában távollét által tartósan gátolt. Ezen másodfokú határozatnak az atya gátoltságát megállapító része ellen a tiszti ügyész felelősségi elvén, a közigazgatási bizottság az ügyiratokat azzal a kérelemmel terjesztette fel a belügyministerhez, miszerint arra való tekintetből, hogy a házasság időközben megkötött és így a felelősségi tárgyalanná

lett, az ügyiratok harmadfokú érdemi felülbírlás mellőzésével küldessenek vissza. Ezen előterjesztésnek a felhozott indokból helyt adva, a belügyminister 117324/1910. szám alatt kelt rendeletében azonban azt az elvi kijelentést tette, hogy már az árvaszék határozata helytelen alapon nyugszik, amennyiben figyelmen kívül hagyta az 1894 : XXXI. t.-cz. 8. §-ának rendelkezését és határozatát csupán a 9. § rendelkezésére alapította, de ennek is téves magyarázatot adott. A másodfokú határozattal elfogadott ezen — a szülők valóperében hozott jogerős birói ítélettel nem is érintett atyai hatalmánál fogva — a törvényes képviselői beleegyezésre jogosított atyának gátoltságát megállapító kijelentésre nézve is téves értelmezés következtében az igazságügyminister úrral egyetértőleg ki kellett jelentenie, hogy az 1894 : XXXI. t.-cz. 8. §-ának főszabálya a 20 éven aluli kiskorú házasságához, ha törvényes képviselője nem a jogosult szülő, két beleegyezést kíván meg: a törvényes képviselőnek és a jogosult szülőnek beleegyezését. Kétségtelen az adott esetben, hogy a törvény 9. §-ának második bekezdése értelmében a kiskorú menyasszony anyja volt a beleegyezésre jogosult szülő, de az is kétségtelen, hogy a fenforgó esetben az anya a menyasszonynak nem törvényes képviselője. Az anyakönyvvezető tehát helyesen követelte az anyának, mint jogosult szülőnek beleegyezését, s a törvényes képviselőnek beleegyezését is, s határozatának csupán az az indoka helytelen, mely szerint azzal is megelégedett volna, ha a fél az atyának, mint törvényes képviselőnek a beleegyezés megadásában való gátoltságát gyámhatósági határozattal igazolta volna; mert ennek gyámhatósági megállapítása az anyát még törvényes képviselővé nem tette volna, miért is indokolt volt az utóbbinak kérelme abban az értelemben, hogy az árvaszék őt a beleegyezésnek törvényes képviselői minőségben való megadására felhatalmazza, vagyis a szülői beleegyezésre jogosult anyát egyúttal törvényes képviselővé is tegye, hogy így beleegyezését mind a két minőségében megadhassa. A kérelem elbírálásánál tehát az 1877 : XX. t.-cz. 23. és esetleg 22. §-ának alkalmazásba vételével, és pedig az atyai hatalom gyakorlásának felfüggesztésével, vagy amennyiben a 22. § tényálladéka megállapítható, az atyai hatalom megszüntetésével folyamodó anyát a gyámságban megerősíteni és ezzel a kiskorú menyasszony törvényes képviselőjévé is kellett volna tenni.

*

A községi jegyzők által útlevel- és kivándorlási ügyekben teljesített magánmunkálatok díjainak szabályozása tárgyában a belügyminister 1911. jan. 26-án 104897/1910. sz. alatt körrendeletet bocsátott ki, melyben díjmenteseknek nyilvánítottak a szükséges helyhatósági (községi, vagyoni) bizonyítványok, tanúsítványok, az érdekelt felek szóbeli nyilatkozatáról felveendő jegyző-

könyvek, az útlevel-lapok, nemkülönben a külön hatósági rendelet folytán a kivándorlók figyelmeztetése, óvása, vagy az útlevel-kiállító hatóság tájékoztatása céljából felvett jegyzőkönyvek, a több helyen kiállítani szokott külön kérdőívek.

*

Községi jegyzők magánmunkálatai. Egy ismeretlen helyre költözött körjegyzőről egy soproni ujság a következőket írja: Az eltűnt körjegyző már évek óta zilált családi viszonyok között élt. Köztudomásu volt, hogy tőle különváltan élő feleségének majdnem annyi tartásdíjat fizet, mint egész fizetése Gyermekeit nevelő-intézetben tartja. Ha kedvezményes helyeken is, de jelentékeny vagyoni áldozattal. Automobilt és szeretőt tartott. Mégsem kérdezte meg itthon soha senki, hogy miből? A jegyzők javadalmazását törvény rendezi. Fizetésük tisztességes. Nagyobb, mint a tanítóké. Mégis nagy a két foglalkozás között a különbség. A tanító fizetésén kívül egyebet nem kereshet. A jegyzőnek azonban privilégiuma van. Privilégiuma arra, hogy úgynevezett „magánmunkálatokat“ is végezzen. Oly „magánmunkálatokat“, melyeket sohasem tanult. És még csak adót sem fizet utána. Igaz, hogy e magánmunkálatok oly természetűek, hogy abból a rengeteg ügyvédi és közjegyzői kar élni szeretne, mert ezeknek tagjai azt meg is tanulták. Ez azonban nem baj Magyarországon. És e tekintetben egyedül állunk az egész művelt világban: készpénzből szegényes viszonyainkhoz képest kellőképen ellátott köztisztviselők törvényileg felvilágosítvák, hogy oly munkálatokat végezzenek, melyekre képesítést nem szereztek s ijesztő módon megnövelik a proletariátust abban a karban, amelyről banketteken el szokás mondani, hogy mindig magasan hordozta a hazafiság fáklyáját és mindig az első sorokban küzdött, ha az állam érdekeiről, az ország függetlenségéről, szabadságáról volt szó. Mit szólnának hozzá, ha pl. falusi borbélyokat, bábákat törvényileg feljogosítanának a gyógyászatra, vagy annak egy részére, a számadó kondást állatorvosi gyakorlat folytatására. Pedig ez semmi sem volna más, mint a törvénynek ez a rendelkezése. Ezeknek az elméleti alapot nélkülöző gyakorlati embereknek épúgy sikerülhetne véletlenül egyegy diagnózis, mint ahogy sikerül a jegyző uraknak egy-egy szerződés vagy végrendelet, anélkül hogy per lenne belőle.

*

Személyi hír. *Török István* kiskunhalasi kir. közjegyző m. hóban elhunyt.

K ü l f ö l d.

A közjegyzői intézmény megszüntetése iránt nyújtott be indítványt m. hó 8-án az osztrák képviselőházban *Leys* keresztényszocialista képviselő. Nem először merül fel ily értelmű javaslat Ausztriában, de az irányadó körökben mindig elutasításra talált. Különösen Tirolban állandó mozgalmat tartanak fenn a közjegyzőség által a népre háruló költségteher megszüntetése és a közjegyzői teendőknek a járásbiróságokra és községi előljáróságokra való átruházása iránt. A törvényhozáshoz benyújtott indítványok azonban, melyek különösen 14 évvel ezelőtt az új polgári perrendtartás életbeléptekor voltak gyakoriak, mint céltalanok és szóba sem jöhetnek mindenkor visszautasítottak és a kormányok mindig kifejezést adtak azon meggyőződésüknek, hogy a közjegyzőség a jogszolgáltatásnak és jogi forgalomnak nélkülözhetetlen és más intézménnyel nem pótolható szerve, a közjegyző tevékenysége pedig állami közegekre már a költségvetés aránytalan megterhelése miatt sem ruházható át. A most benyújtott indítvány sem fog támogatásban részesülni, sőt az osztrák igazságügyministeriumban épen m. hó első napjaiban megtartott értekezlet ellenkezőleg a közjegyzői intézmény kiterjesztése és modern alapokon való fejlesztése mellett foglalt állást. A tervezett reform elvileg fentartja a közjegyzőségnek mai, úgy is mint birói kiküldötti intézménynek szervezetét és emellett gondoskodik berendezéseinek kiépítéséről és a forgalom igényeinek megfelelő tökéletesítéséről. A közjegyzőség képviselőinek bevonásával megtartott értekezlet tekintettel volt az osztrák közjegyzői kamarák 1909. évben megtartott gyűlésén felmerült kívánalmakra, így a fegyelmi eljárásban helyt adott a közjegyzők képviselőinek, a közjegyzői hatáskört, különösen a tanúsítások eseteit kiterjesztette, számos egyszerűsítést concedalt, különösen a személyazonosság igazolása és az írógép használata körül, valamint az aláíráshitelesítési jegyzőkönyvek helyett a hitelesítési lajstromba való bevezetés előírása által. A hivatalától megváltó közjegyző irattára a járásbiróság őrizetébe kerül, az új törvénnyel egyidejűleg kibocsátandó rendelet pedig a közjegyzői díjszabást a mai igényeknek megfelelően fogja szabályozni és pedig az egyes helységeknek különböző osztályokba való sorozása mellett. Az elkészítendő tervezet, a törvényhozáshoz való benyújtása előtt, véleményadás végett a közjegyzői kamaráknak fog kiadatni.

*

A községi végrendelet. Egy német községi előjáró, éjjeli órában végrendelet felvétele iránt megkerestetvén, elkövette azt a hibát, hogy egyik végrendeleti tanuként örökhagyó vejét alkalmazta. A végrendelet érvénytelenítettvén, az egyik örökös kártérítési keresetet indított a községi előjáró ellen, amelynek az alsó-bíróságok helyt is adtak, a Reichsgericht azonban felperest elutasította azzal az indokolással, hogy a fenforgó sürgősség mellett a a törvénytudatlan alperestől nem volt megkövetelhető, hogy a törvényes alaki szabályok vizsgálatával foglalkozzék, hanem érthető, hogy a végrendelet felvételével sietett és így az, hogy tanuként örökhagyó vejét alkalmazta, vétkességét nem állapítja meg.

Amint a német szaklapok is egészen helyesen kiemelik, alig lehet *a törvény nem tudását* mentségül elfogadni egy hivatalos kötelesség teljesítésénél. Ha a törvényhozás jónak látta a községi előjárót ezzel az okiratfelvételi hatáskörrel felruházni, a közigazgatás feladata ezt a tisztet megfelelő erőkre bízni és a felelősség alól fel nem menthető valaki azzal, hogy hivatalos hatáskörének ellátására alkalmatlannak mondatik ki.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrassy-út 9.
Félévre 6 „	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. Lehet-e kir. közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja? — Ugyanazon kérdéshez. — Az új polgári perrendtartás és a kir. közjegyzők. — Felsőbírósi határozatok. — Közlemények.

Lehet-e kir. közjegyző részvénytársaságnak igazgatósági, vagy felügyelő-bizottsági tagja?

(Válasz Plausicsh Mátyás kir. közjegyző úr cikkére.)

Irta: **Rupp Zsigmond**, budapesti kir. közjegyző.

Hogy a jogászi közvélemény a fenti kérdés felett már rég napirendre tért, arról olyannyira meg voltam győződve, hogy az igazságügyministernek a közjegyzői törvényjavaslat tárgyalása alkalmából a képviselőházban 1874. évben tett idevágó kijelentését rövid kivonatban nem a kérdésnek megvilágítása céljából, hanem inkább csak mint érdekes történeti adatot tartottam közlendőnek. Azt, hogy a kérdést, a mely — szerintem — tulajdonképp vitás soha nem volt, egyesek a multban mégis vitásnak tekintették, azt tudtam. Tudtam különösen még azt is, hogy az 1894. évi igazságügyi kormány a temesvári közjegyzői kamara által intézett ebbeli kérdésre az incompatibilitást meg is állapította,* de tudtam azt is,

* Mondván, hogy az 1874: XXXV. t.-cz. 4. szakaszának a) pontja értelmében a kir. közjegyző nem lehet társulati pénzvállalatnak „vezérő igazgatója“ (amit mindenki természetesnek is tartott). Sőt még azt is mondván, hogy — bár felügyelő bizottsági tagság elvállalásától a törvény a kir. közjegyzőt